

Kirjastokummeja ja harjoittelukirjastoja

[Tuomi Pirjo](#)

21.2.2013 :: [Luovat alat](#)

Yhteys työelämään tarjoaa opiskelijalle sellaista käytännön tietotaitoa, mitä ei voi opiskella luokkahuoneessa. Tulevaisuuden visiona kirjastoalalla voisi olla kummijärjestelmä. Jokaisella opiskelijalla olisi heti opintojen alussa kirjastokummi, jolta hän saisi henkilökohtaista ohjausta.

Vastuu on yhteinen

Kiinteä yhteistyö alueen työelämän kanssa on tärkeää professionaalisen erityisasiantuntijuuden vaatiman tietotaidon siirtymisessä opiskelijoille. Eksperttiyden saavuttamiseen ei riitä pelkkä tekemällä oppiminen ilman osallisuutta organisaatiossa, jota tietyt sääntö- ja normisysteemit hallitsevat. Hiljainen tieto ja taidot opitaan olemalla osallisena työyhteisössä ja organisaation toiminnoissa ja omaksumalla jäljittelyn ja identifioinnin avulla ammatillinen omakuva. [\[1\] \(#cite-text-0-0\)](#) Kirjastoalan korkeakoulutuksen keskittyminen Suomessa vain neljälle paikkakunnalle asettaa vaatimuksia ja vastuita myös näiden paikkakuntien ja alueiden kirjastoille.

Korkeakoulupaikkakunnilla koulutus vastaa koko valtakunnan kirjastoalan tarpeeseen, mutta alueiden kirjastojen kanssa yhteistyö toimii tänä päivänä pääasiassa rekrytointilähtökohdista. Kirjastot tarjoavat opiskelijoille harjoittelupaikkoja, valmistuneille työpaikkoja sekä mahdollisesti kirjastoja hyödyttäviä opinnäytetyö- ja projektiaiheita. Yhteistyö voisi kuitenkin toimia huomattavasti systemaattisemmin ja laajemmin hyödyn ollessa molemminpuolinen.

Kummit kirjastoista

Yksi kiinnostava yhteistyön muoto kirjastoalan ammattikorkeakoulutuksessa voisi olla kummijärjestelmä. Jokainen opiskelija saisi heti opiskelun alkuvaiheessa itselleen mentorin eli kummin jostakin alueen kirjastosta. Kummijärjestelmä kehitettäisiin ja toteutettaisiin koulutuksen ja alueen kirjastojen yhteistyönä, jolloin järjestelmän toimivuus kyettäisiin suhteuttamaan kunkin mukana olevan kirjaston resursseihin. Opiskelijat saisivat ammattilaisilta henkilökohtaista ohjausta ja kirjastot uusia ajatuksia ja näkökulmia opiskelijoilta. Kirjastoissa kummin toiminta opiskelijan työssä oppimisen ohjaajana voisi tuoda oman lisänsä kummin ammatilliseen osaamiseen ja lisätä myös työn mielekkyyttä ja monipuolisuutta. Toisaalta kirjastoalan opettajat saisivat kummien kautta hyödyllistä ja ajantasaista tietoa kirjastoalalta.

Ammattikorkeakoulu voisi korvaukseksi tarjota yhteistyökirjastolle esimerkiksi mahdollisuutta ammatillisen osaamisen päivittämiseen ja täydennyskoulutusta joko koko kirjastolle tai suoraan yhteistyössä mukana oleville henkilöille. Kirjastot voisivat yhdessä koulutusohjelman kanssa myös kehittää hankkeita ja projekteja, jolloin niillä olisi käytössä koko ammattikorkeakoulun laaja ja monipuolinen tki-osaaminen ja -kokemus.

Hiukan vastaava mentorointijärjestelmä on ollut käytössä Ruotsissa Boråsin kirjastokoulussa jo vuodesta 2009. Siellä mentoreina toimivat kirjastonhoitajat eri puolilta Ruotsia. Kirjastokoulu korvaa mentoreiden matkakulut ja tarjoaa heille mahdollisuuden osallistua koulun järjestämiin tilaisuuksiin ja seminaareihin. Mentorointijärjestelmän tarkoituksena on vahvistaa koulutuksen ja työelämän yhteistyötä. [\[2\] \(#cite-text-0-1\)](#) [\[3\] \(#cite-text-0-2\)](#)

Harjoittelukirjasto toisi pysyvyyttä

Järjestelmää voisi kehittää myös pidemmälle. Ammattikorkeakoulujen kirjasto- ja tietopalvelualan koulutuksella voisi olla alueellisesti omissa toimintaympäristöissään eräänlaiset harjoittelukirjastot hiukan samaan tapaan kuin yliopistojen luokanopettajakoulutuksella on niin sanotut harjoittelukoulut. Paikkakunnilla, kuten Oulussa, jossa kirjastoalan koulutusta annetaan useammalla sektorilla, harjoittelukirjasto voisi olla eri koulutusalojen yhteinen ja mahdollisesti valtion rahoittama. Toisaalta ammattikorkeakouluorganisaatiossa harjoittelukirjasto voisi luontevasti toimia myös osana ammattikorkeakoulun kirjastoa.

Harjoittelukirjastoissa työelämälähtöinen oppiminen tapahtuisi systemaattisesti ja pitkäjännitteisesti ja eri opintojaksoille kyettäisiin luomaan rutiinit, joiden mukaan toimittaisiin. Harjoittelukirjastojärjestelmä ei luonnollisestikaan poistaisi tarvetta ympäristökirjastojen tarjoamille harjoittelupaikoille ja projekteille, mutta se helpottaisi käytännön työelämälähtöisyyden tuomista luonnolliseksi osaksi oppimista.

Kirjastoalalle maakunnallinen osaamisverkosto

Oulun seudun ammattikorkeakoulun (Oamk) strategiaan [\[4\] \(#cite-text-0-3\)](#) (30.5.2012) on kirjattu, että ”opetusta kehitetään ja toteutetaan yhteistyössä työelämän kanssa”. Työelämän osallisuus koulutuksen kehittämisessä on kirjastoalalla suhteellisen helposti toteutettavissa alan selkeän ammatillisen suuntautuneisuuden ja myös alan institutionaalisten rakenteiden vuoksi. Kummijärjestelmä edellyttäisi, että kirjastot otettaisiin mukaan jo koulutusohjelman uutta, uudella tavalla ja voimakkaammin työelämälähtöisyyteen perustuvaa opetussuunnitelmaa kehitettäessä.

Olisi tärkeää, että oppimissuunnitelman kehittämistyöryhmään kuuluisi edustajia erilaisista kirjasto-organisaatioista ja mahdollisesti myös tietopalveluja tarjoavista yrityksistä tai kirjastojen kanssa yhteistyötä tekevästä yhteisöistä tai liikelaitoksista. Mitä laajempi verkosto olisi mukana,

sitä monipuolisemmin ja ajantasaisemmin koulutuksessa voitaisiin huomioida työelämän tarpeet. Toisaalta työryhmään osallistuvien henkilöiden pitäisi myös olla valmiita perehtymään ammattikorkeakouluoppimisen periaatteisiin ja kirjasto- ja tietopalvelualan koulutukseen.

Tärkeää on myös huomioida, että kaikki kirjastoissa tai erilaisissa tietopalvelutehtävissä työskentelevät tietopalveluammattilaiset ovat itse käyneet läpi jonkun kirjastoalan koulutusorganisaation. He voisivat tuoda työryhmään omat näkemyksensä koulutustaustansa alumneina.

Kirjastojen pitäisi nähdä koulutus voimavarana ja rikkautena jota kannattaa hyödyntää esimerkiksi toimintojen kehittämisessä kirjasto- ja informaatioalalla alueellisesti siellä, missä koulutusta on. Yhteistyön kehittäminen harjoittelukirjastoperiaatteella olisi merkittävä uudistus, mutta jo yhteistyön tiivistäminen ja jatkuvuuden takaaminen alueen useamman kirjaston kanssa toisi selkeää lisäarvoa sekä koulutukselle että kirjastoille.

Alueellisesti esimerkiksi Pohjois-Suomen mittakaavassa Oulun seudun ammattikorkeakoulun kirjastoalan koulutus ja alueen kirjastot voisivat luoda yhdessä mielekkään, toimivan ja kaikkia osapuolia hyödyttävän ja hyödyntävän kirjastoalan osaamisverkoston.

Lähteet

1. [^](#)Polanyi, M. 1998. Personal Knowledge: Towards a Post-Critical Philosophy. London: Routledge.
2. [^](#)Mattzon, P. 2010. Ett givande och tagande. Biblioteksbladet 3.
3. [^](#)Almgren, P. & Jokitalo, P. 2011. Kirjasto 2011: Vaikutteita maailmalta. Helsinki: Avain.
4. [^](#)Osaamisella hyvinvointiin. Oulun seudun ammattikorkeakoulun strategia 2015. 2010. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.
<http://www.oamk.fi/utills/opensoc.php?aWRfZG9rdW1lbnR0aT0xMTk5MQ>